

radu samih ustanova kao i u teškoćama s kojima se danas susreću »Kolo«, »Tanec« i »Lado«.

Nije jedini nedostatak u radu što se izvodi malen ili nikakav broj premijernih tačaka. Mnogo je veći propust u tome što su i te nove tačke radene na stari način, prema šablona koja već postoji, da se u njima ne daje ništa novo u smislu scenske realizacije. Ne mogu se u nedogled pronalaziti nova plesna područja, ali postoje neograničene mogućnosti pronalaženja novih scenskih rješenja. Svaki oblik narodne umjetnosti što se pojavljuje na pozornici može se produbiti. Od pjesama koje slušamo nisu iskorišteni svi oblici, sastavi i tehnika izvođenja. Izuzev »Lada«, ostali ansambli i ne pokušavaju dobiti pravi zvuk narodnoga pjevanja u nekom kraju. Narodni instrumenti gotovo se i ne pojavljuju na sceni. Bogat narodni instrumentarij trebalo bi prikazati publici, a pokušati također i s orkestralnom primjenom nekih narodnih instrumenata. U plesu i nošnji još se štošta može iskoristiti, a o tome profesionalni ansambli ne vode dovoljno računa. Od vremena kad se »Kolo« formiralo pretežno iz članova društva »Ivo Lola Ribar«, »Tanec« od skopskih amatera, a »Lado« od članova društva »Joža Vlahović« bilo je premalo pokušaja da se nađu nova rješenja pri scenskoj obradbi folkloru, a i oni koji su izvedeni nisu se uspjeli održati na programu niti se dalje nastavljalo s takvom praksom.

Od objektivnih uzroka najvažniji je pomanjkanje kadrova koje su nekad profesionalni ansambli crpili iz velikog izbora brojnih amatera. Danas nema ni među amaterima dovoljno konkurencije i to najviše s razloga što na našem području ne postoji ni desetina skupina i članova kao što je to bilo u času formiranja profesionalnih tijela. Nema dovoljno dobrog plesačkog, sviračkog i pjevačkog kadra, nema koreografa i novih koncepcija, nema gotovo niti jednoga ozbiljnijeg muzičara koji bi se isključivo posvetio iskorišćivanju našega bogatoga instrumentalnog i pijevnog melosa za potrebe scene. Financijska su sredstva također nedovoljna za nabavku novih kostima, za omogućavanje tehničkih eksperimenata i drugih potreba. Veliki dio novca moraju trupe same pripređivati čestim nastupanjem i briga oko tih nastupa baca u zasjenak brige oko noviteta, oko svestranog poboljšanja kvaliteta pojedine skupine.

Festival folkloru u Kopru jedan je od rijetkih festivala bez nagrada i priznanja. Tako stvaraoci na području scenske obradbe folkloru ostaju manje ili više anonimni, ostaju anonimni i njihovi uspjesi. Bilo bi korisno uvesti nagrade za koreografiju, muzičku obradbu i tehniku izvedbe. To ne bi bilo samo potrebno priznanje i stimulans skupinama i pojedincima nego i javna kontrola njihova djelovanja i napretka.

Nalazimo se u situaciji kada kvaliteta naših profesionalnih skupina ni u kom pogledu ne zadovoljava. Od godine do godine rezultati su sve slabiji, a to se najbolje primjećuje prateći godišnje priredbe Festivala jugoslavenskog folkloru u Kopru.

Shemi festivala ne bi trebalo nikakve dopune. Jedino bi se s više pažnje i odgovornosti trebao odabirati strani ansambl, kao gost festivala, a ne da se pozove slaba sicilijanska skupina iz Agrigenta »Val d'Acragas«. A i ta je skupina, iz nerazumljivih razloga i bez obavještenja, izostala. Tako ove godine nije bilo inače veoma rado primljenog programa neke strane skupine.

Na kraju treba spomenuti da je nekoliko naših folklornih grupa doživjelo ove godine više lijepih međunarodnih priznanja. Tako je splitsko »Jedinstvo« osvojilo treće mjesto na vrlo jakom internacionalnom festivalu u Dijonu (Francuska), »Vinko Jeđut« iz Zagreba drugo i sedmo mjesto na poznatom festivalu u Langollenu (Engleska) a grupa »Joža Vlahović« treće mjesto na festivalu folkloru u Agrigentu (Italija).

Ivan Ivančan

TEČAJEVI ZA RUKOVODIOCE FOLKLORNIH SKUPINA

I minule 1964. godine održana su dva tečaja što ih je organizirao Savez muzičkih društava Hrvatske. Prvi se odvijao u Zagrebu već u siječnju i na njemu se ponavljalo gradivo iz protekloga ljetnog tečaja u Puli. Ponavljani su pojedini plesni elementi plesova različitih zona, utvrđivala su se znanja o teoretskim pitanjima, ponavljale ritmičke osnove pojedinih područja. Tečajci su redovno odlazili i na

večernje probe u društva »Joža Vlahović« i »Vinko Jeđut« i tako znatno proširili svoje znanje o plesu i koreografiji.

U srpnju je održan novi tečaj u Puli koji je radio u dva odjela. U jednom su bili početnici, dakle oni koji prvi put sudjeluju na tečaju, a u drugom oni koji su već završili ranije tečajeve.

Odaziv slušača bio je velik i sve je više onih koji dolaze na tečaj i s područja drugih republika. Početnici su prolazili istu građu što su je prije proučavali njihovi stariji drugovi. Rad je proširen proučavanjem bilježenja plesnih pokreta, tzv. plesnim pismom, pa će se njihovo učenje nastaviti i dalje, naročito Labanova kinetografija. Tome što se ove godine svladalo više materijala uzrok je briga Saveza muzičkih društava koji je uspio nabaviti i sam objaviti velik dio notnih i plesnih primjera te su tečajci imali veći broj priručnika nego prošle godine.

Starija je skupina pristupila specijalističkom upoznavanju zona. Ove je godine potanko obrađen materijal iz panonske plesne zone. U budućće će se prikazivati svake godine po jedno područje i tečajci će na kraju moći dobiti diplome kvalificiranih vođa folklornih skupina. Slušači su proširili i svoje muzičko obrazovanje, a zajedno s novim polaznicima započeli su i proučavanje plesnih pisama.

Uz autora ovih redaka na kursu su predavali prof. Božo Antonić (ritmičke osnove narodnog plesa), te Hanibal Dundović (demonstracija plesova). Osim toga, predavalo se o plesnim običajima pojedinih krajeva, osnovima koreografije i poznavanju scenskih zakona te o plesnim pismima.

Kao i prošle godine domaćin tečajeva bio je Dom mladih u Puli, kojega briga i dobra organizacija zaslužuju priznanje.

Ivan Ivančan

PRVA SMOTRA ETNOGRAFSKOG I FOLKLORNOG FILMA BALKANSKIH ZEMALJA

(Niš, 11—14. XII 1964.)

Pod pokroviteljstvom Jugoslavenske nacionalne komisije za UNESCO, Komisija za film Etnološkog društva Jugoslavije i Festival jugoslavenskog filma započeli su značajnu akciju prikazivanja, selekcije i analize važnog oblika suvremene naučne dokumentacije — etnografskog i folklornog filma. Na smotri u Nišu prikazano je 50 filmova. Uzimajući kao osnovu naučnu vrijednost ovoga filmskog žanra, na smotri su jednako značenje imali filmovi snimljeni svima postojećim tehnikama. Prikazana su 3 filma snimljena na vrpci od 8 mm, 5 filmova na vrpci od 16 mm i 42 filma na vrpci 35 mm. Premda su filmovi na vrpci od 35 mm, u pogledu tehničke obradbe, bili najbolji, ipak su pojedini među njima nedovoljno stručno i uz neprikladan komentar prikazali rekonstrukciju već izumrlih običaja, a takav rad neminovno vodi kiču. Od ukupnoga broja filmova, 19 su ih prikazali stručnjaci iz susjednih zemalja: Bugarske, Rumunjske i Mađarske.

Između 8 bugarskih filmova posebno se ističe film »Nestinari« koji prikazuje ples bosonogih žena po žeravici, zatim film o pokladnim običajima »Kukeri« i film »Pirin pjeva« koji, prikazujući festival izvornoga folklora, pruža mogućnost da upoznamo stare bugarske narodne nošnje, instrumente i plesove, a ujedno nas upućuje i upozorava na velika nastojanja naših susjeda da sačuvaju od zaborava značajne tekovine narodne tradicije i kulture.

U 6 rumunjskih filmova upoznali smo svadbene običaje i običaje oko proljetnog izгона stoke u planinu, karakteristike drvorezbarstva i keramike i vidjeli veoma sadržajan i iscrpan prikaz poznatog etnoparka Satuluji u Bukureštu.

Mađarska je prikazala svoja 4 filma. Film »Proljeće u Bujáku« rekonstruira nekadašnje proljetne običaje, »Stari mlinovi« i »Stari muzički instrumenti« povezivanjem današnje funkcije s prikazivanjem muzejskoga predmeta daje zanimljiva saznanja o ovom obliku narodnog života, dok je film »Pokladne maske« idilična storija snimljena na popularan način, a prikazuje rekonstruirane pokladne običaje iz života jugoslavenskih nacionalnih manjina u Mađarskoj.

Jugoslavenski filmovi, prikazani na ovoj smotri, mogu se svrstati u široku skalu od čisto naučno-dokumentarnoga do popularno-turističkoga, gotovo komercijalnoga filma. Kao proizvođači filmova predstavila su se sva važnija jugoslavenska filmska poduzeća, zatim Centar za prosvjetni i nastavni film SR Hrvatske iz Zagreba,